

besluta, huru vida icke fridlysningstiden för elg allmänligen bör ytterligare utsträckas så, att elgjagt må i hela riket årligen varda tillåten endast de femton första dagarne af september månad.

Om remiss till tillfälligt utskott anhålles vördsamligen.

Stockholm den 28 januari 1891.

Magnus Unger.

N:o 15.

Af herr **Unger**, med förslag till ändrad lydelse af 7 § i kongl. jagtstadgan den 21 oktober 1864.

Angående förföljningsrätt, eller rättigheten att å annans jagtmark fullfölja å egen mark börjad jagt, finnes i 7 § af nu gällande jagtstadga den 21 oktober 1864 stadgadt:

»Drifver någon upp djur å egen mark, eller der han eger lof att jaga, hafve rätt att jagten in på annans egor fullfölja, om djuret förut är såradt; så ock att behålla detsamma, om det der fälles. Är det björn, varg, lo eller jern, som jagas, vare lag samma, äfven om djuret förut icke blifvit såradt.»

I kongl. jägeristadgan den 13 april 1808 var förföljningsrätten in-skränkt till *såradt* villebråd, så att, enligt nämnda stadga, icke heller jagt efter rofdjur fick, utan tillsägelse hos jagträttsinnehafvaren, å annan mark fullföljas, med mindre djuret förut var såradt.

Det heter nemligen i 8 § Art. II af 1808 års jägeristadga:

»Reser man å egna egor, eller der man fått tillstånd att jaga Djur eller Fogel, af hvad namn och egenskap som helst, hafve ej rätt at utan lof förfölja det in på annans mark; utan så är, at djuret blifvit förut såradt.

I sistnämnde händelse må den, som förföljer det förut sårade djuret, och sedan faller, eller dödar det, jemväl behålla hvad han sålunda fångat, utan afseende derå at detta skett å annans jord. Wil man ringa Björn eller eljest anställa jagt efter Rofdjur å annans egor, ware skyldig, at derom förut tillsäga jordegaren. På honom ankommer sedan, antingen at sjelf verkställa jagten för egen räkning, eller ock gemensamt med den, som derom tillsagt, på sätt de sins emellan åsämjas kunna. Men wil ej jordegaren begagna sig af den rätt och förmån, honom är förbehållen, ware den sig hos honom anmält då obetagit at anställa en sådan Rofdjursjagt, med rättighet att behålla allena hvad han derunder fångar eller dödar.»

Något *allmänt* stadgande om förföljningsrätt torde deremot före år 1808 ej hafva förefunnits, eftersom derom intet stadgas i Christoffers eller Magnus Erikssons landslagar, men antagligen hafva intill 1808 i fråga om förföljningsrätten tillämpats åtskilliga landskapslagars föreskrifter eller särskilda orters sedvänjor i det hänseendet, och synes, att döma af landskapslagarnes föreskrifter, förföljningsrätt hafva grundats endast derå, att den förföljande *rest* djuret.

Angående den äldre utländska lagstiftningen om förföljningsrätt saknar jag närmare kännedom, men *numera* finnes, så vidt jag har mig bekant, lagstadgad förföljningsrätt icke i något europeiskt land mera än i Norge och Sverige, sedan förföljningsrätten blifvit upphäfd redan 1789 i Frankrike, 1830 i England och 1848 i Preussen och icke heller finnes medgifven i Danmarks eller Finlands jagtlagar, samt sedan det allmänningsbegrepp, som förut varit fäst vid jagt och jagträtt, nu alltmer undanträngts af egendomsbegreppet.

Då detta begrepp om jagträtt och insigten om nödvändigheten af förbättrad jagtvård nu, äfven i vårt land, utvecklats så, att öfvertygelsen om olämpligheten om förföljningsrättens bibehållande, utom hvad angår vissa större rofdjur, synes vara allmän, åtminstone bland dem, som särskildt intressera sig för bättre jagtskick och jagtvård och — jag tillägger — bättre djurskydd, har jag, sedan min egen erfarenhet både såsom domare och jägare stält klar för mig förföljningsrättens skadlighet, ansett mig böra, på sätt här nedan förmäles, vördsamt föreslå Riksdagen att för sin del fatta beslut om upphäfvande af den nu gällande rättigheten att utan jagträttsinnehafvarens goda lof och minne å annans mark förfölja såradt villebråd.

Att förföljningsrätten i äldsta tider, då jagt bedrefs såsom näringsfång, och egendomsbegreppen voro föga utbildade, stadgats i lag och genom landsed, har naturligtvis grundats på helt andra skäl, än dem man nu får höra anföras till stöd för förföljningsrättens bibehållande, hvadan jag icke vidare skall uppehålla mig vid dessa äldre skäl, än att jag vill hafva erinrat, det

de, enär de faktiska förutsättningarna för desamma nu äro förändrade, väl icke kunna anses hafva någon historisk betydelse i fråga om den här nedan föreslagna förändringen i jagtstadgan.

Såsom skäl för förfoljningsrättens bibehållande får man i öfrigt höra anföras ett juridiskt och ett djurskyddsvänligt.

Det juridiska skälet innefattas i den af sammansatta stats-, lag- samt allmänna besvärs- och ekonomiutskottet i dess betänkande af den 21 juli 1863 anförda »gamla regel» att »eganderätt till jagadt djur vinnes genom dess sårande, så vidt den jagande derefter äfven sätter sig i besittning af villebrådet» — ja — men eganderätt förvärfvas, enligt denna »gamla regel», icke genom sårandet allena, utan först genom lagligt besittningstagande, vid hvilket förhållande någon eganderätt icke heller inskränkes eller upphäfves genom en lag, som säger att besittningstagande icke må ega rum genom förföljande af såradt villebråd å annans jagtmark. Och att den i nu gällande jagstadga medgifna rätt att förfölja såradt villebråd icke heller ansetts grunda sig å eganderätt eller börjadt besittningstagande genom sårande synes jemväl framgå deraf, att högsta domstolen vid tillämpning af förfoljningsrätten förklarar densamma icke innefatta rätt till vidare förföljande än under den dagens jagt, då sårandet egt rum.

Hade förfoljningsrätten ansetts grunda sig å det ofvan anförda juridiska skälet, hade naturligtvis sådan præscription af rättigheten ej kunnat ens ifrågasättas.

Återstår alltså det djurskyddsvänliga humanitetsskälet, att det vore en oafvislig pligt emot det sårade villebrådet att genom dess förföljande, vare sig å egna eller andras marker, söka döda detsamma och såmedelst förkorta och göra slut på dess lidande.

Till en början torde här få erinras, att tillämpning af förfoljningsrätten, utom hvad angår större rofdjur, med afseende å hvars jagande och förföljande någon ändring af hittills gällande stadganden icke ifrågasättes, hufvudsakligen förekommer vid jagt å elg, men deremot å smärre djur till följd af flere olika, af en hvar lätt insedda skäl, så sällan, att hänsyn till dem nu icke torde vid frågans bedömande böra tagas.

Hvad då beträffar elg, så vet hvarje elgjägare mycket väl, att allt förföljande af en *lätt* sårad elg, i allmänhet är ändamålslost och icke tjänar till annat än att föröka elgens lidande, ity att han, trots sina sår, måste, skrämd och varsam, hålla undan den förföljande jägaren, i stället att få i ostörd ro sköta om sina sår.

Och åter, om elgen är *svårt* sårad — ja — då kan han vanligen ock få nådeskottet, innan han hinner in på annat jagträttsområde, och äfven om han, svårt sårad, skulle komma in på mark, den hans förföljare ej finge beträda,

så förmenar jag, att det, ur djurskyddssynpunkt sedt, är bättre att elgen, om han icke, såsom ofta sker, påträffas af andra jägare, får lägga sig ned i sin svala bäck och dö, än att han skall ytterligare jägtas och lemlästas, till dess han omsider träffas af ett dödande skott.

Men vare sig dermed huru som helst, så bör, enligt mitt och en mängd sakkunniges förmenande, förföljningsrätten just ur djurskyddssynpunkt upphävas endast af det skäl, att den rätten föranleder hänsynslöst elgsårande.

Då den snikne elgskytten å sin kanske till arealen mycket inskränkta jagtmark påträffar elg och väl vet, att, om han blott lyckas såra elgen, han får fullfölja sin elgjagt öfver alla angränsande marker, vårdar han sig nemligen icke om att söka afbida eller bereda sig tillfälle till ett säkert och dödande skott, eller att eljest spara sitt skott och sitt djur, utan nöjer sig med ett skott, som endast mer eller mindre sårar, ty genom några droppar blod i spåret, förvärfvar han sig rätt till jagt å grannarnes väl vårdade jagtmarker, der det måhända finnes än flere elgar och annan jagthärlighet.

Genom detta, hufvudsakligen af förföljningsrätten sig härledande, hänsynslösa elgsårande vållas, förmena djurskyddets och jagtens sanna vänner, vida mera djurplågeri och större förlust af nyttigt villebråd, än derigenom att en eller annan elg, till följd af förbud mot förföljande å annans mark, får, utan vidare jägtande, läkas eller dö af sina sår.

Under åberopande af dessa nu anförda förhållanden vågar jag hoppas, att hvarken historiska, juridiska eller djurskyddsvänliga betänkligheter måtte anses såsom tillräckliga skäl för förföljningsrättens bibehållande, helst då i betraktande tages betydelsen af den ifrågasatta förändringen ur jagtvårds- och sedlighetssynpunkt.

Att jagtvården måste i hög grad försvåras, och intresset för densamma till följd deraf ock slappas genom en lag, som tillstädjer den, som å sin mark lyckats såra ett djur, att med jagtsällskap och hundar och kanske med en skara dreffolk tåga fram öfver den jagtmark, der man sökt freda sitt villebråd och sina elgstånd, lärer väl för en hvar, som eger någon erfarenhet eller eljest kannedom om slika förhållanden, vara uppenbart.

Och att det i sedligt hänseende måste verka skadligt samt till undergräfvande af jagtlagens helgd och af djurskyddets pligt, att en hvar genom grymt sårande af villebråd eller möjligen genom vidtagande af bedrägliga åtgärder, som göra sårandet antagligt, skall kunna förvärfva laga rätt till ingrepp i annans jagträtt, lärer väl ock, åtminstone för dem, som i skog och mark eller vid häradsrätterna sett de vidriga efterspelen af brukad och missbrukad förföljningsrätt, framstå så klart, att de, vid afvägande af skälen för och emot förföljningsrättens upphäfvande, icke må tveka att biträda förslaget om in-

skränkning af denna i vår jagtlag allt för länge bibehållna ofta missbrukade rätt.

Vid upphäfvande af rättigheten att förfölja såradt villebråd torde emellertid, till förekommande af framtida tvister, böra stadgas, att såradt villebråd, som å angränsande jagtmark faller, må af den det sårat tillvaratagas och behållas, hvadan jag dristat till ifrågakomma 7 § jagtstadgan föreslå ett tillägg, som lagutskottet, om så anses erforderligt, benäget torde bättre redigera.

Den i nu gällande jagtstadga medgifna rätt att, äfven om djuret icke förut är såradt, in på annans mark fullfölja jagt å björn, varg, lo eller jerf torde dock, med hänsyn till dessa djurs skadlighet, så mycket hellre kunna bibehållas, som något missbruk af jagt, vid förföljande af sådana numera sällan förekommande rofdjur, icke synes vara att befara.

Med anledning af hvad jag sålunda haft äran anföra, vågar jag vördsamt föreslå,

det Riksdagen för sin del ville besluta att 7 § af kongl. jagtstadgan den 21 oktober 1864 måtte erhålla följande förändrade lydelse:

»Drifver någon upp djur å egen mark, eller der han eger lof att jaga, hafve ej rätt att jagten in på annans mark fullfölja, der det icke är björn, varg, lo eller jerf, som jagas, dock att den, som under utöfning af loflig jagt sårar villebråd så, att det å angränsande jagtmark faller, må detsamma der tillvarataga och sjelf behålla».

Om remiss till lagutskottet anhålles vördsamt.

Stockholm den 28 januari 1891.

Magnus Unger.
